

АЙНЫТЫУ Республикада жолланы аслам халда жанзыртхангыла

Россей Федерацияны Правительствосуну вице-премьер **Марат Хуснуллин**ни башчылыгында Регионланы айнытыу жаны бла правительстволу комиссияны жыйылыуу болганды.

Видеоконференция амал бла анга КъМР-ни Правительствосуну Председатели биринчи орунбасары **Мурад Кунижев** эм КъМР-ни транспорт эм жол миолк министры **Аслан Дышеков** кытышхандыла.

Жыйылыуда субъектледе «Къоркыуусузула качество жолла» деген миллет проектни шендою керюмдюлери сюзюлгенди. Субъектлени араларында жолла ишлеу бла байламлы миллет проектни арасында бардырган ишлерини юсю бла Къабарты-Малкъар Республика белгиленгенди.

Юсюбюздеги жылда миллет проектни чеклеринде 116 кило-

метр регион эм жер-жерли автомобиль жолла тап халга келтирилликди, ол санда жоллада къоркыуусузулукну жалчытыу бла байламлы комплекси ишле тамамланырыкъдыла. Орта эсеп бла 37 километрге чыракъла жанарча этилликди, юч километрге жууукъ жерде темир чалдышле орнатырыкъдыла эм жангы миллет стандарт бла 116 адамла жолладан этген жерле Т-7 светофорла салынып жарашдырыллыкдыла.

Быйылгы жылда финансла жаны бла жалчытыу 1,9 миллиард 432 миллион сом- федеральный бюджетни, 1,4 миллиард сом- регион эм 48 миллион сом-жержерли бюджетни ахчалардыла.

КъМР-ни Башчысы К. Коквону башламчылыгы бла юсюбюздеги жылда республика къошакъ

халда федерал бюджетден эки кере ахча алганды, аны хайырындан программага бир неча жангы объектлени къошарга онг чыкъганды.

2021 жылда ремонт этерик объектлени программасына кирген ишле бошала турадыла. Жоллада бардырыллык 183 объекте бюгонлюкге ишле 170-синде толусунлай бошалгандыла. Къалгъанларында техника хазырылкъ-

лары 92 процентден атлайды, алагъа бёлюннген ахчаланы да 96,5 проценти хайырланганды.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Тирлик Нартюхню къыстау орадыла

Зольск районда къадалып нартюхню мирзеге оруп бошай турадыла. Бусагъатда тирлик 7619 гектарда кетерилгенди. Орта эсеп бла алып айтханда, бир гектардан 65,2 центнер чыгъады. Андан сора да, миолкледде 3240 -

чеплеу, 9001 - картоф эм 21000 минг тонна силос жыйгандыла.

Биргиуледе тирликни кетергенлери бла сабанлыкъланы сюрдюрюп къюлюкге хазыр этеделе. Быйыл районда аллай жерлеге 2200 гектар бёлюнрюкю. Озгъан юч кюнню эсплерине кере къюлюк будай 1200 гектарга эм арпа да 230 гектарга чачылганды.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Тюрлениле

Жангы сертификат къабыл этилгенди

Быйылгы жылда 8 ноябрьден тебиреп сертификатда коронавируска къажуу дарман салдырганды деген билдириуден сора да, COVID-19 ауругъан адамны юсюнден толу хапар, 2022 жылда биринчи мартдан башлап вакцинация этерге жарамагъаныны юсюнден медицина жаны бла жазыула да боллукъдыла.

Ол сертификат Россейни Саулыкъ сакълау министрствосу 2021 жылда 22 октябрьде чыгъаргъан 1006н номерли буйрукъга кере къабыл этилгенди. Анда коронавируска къажуу вакцинацияны этгенини, дарман салдырырга жарарыгыны бла жарамагъаныны эм ол аурудан ауругъаныны юсюнден толу информация барды.

Ол сертификатта дагыда адамны тукъуму, аты, атасыны аты, туугъан кюню, эр киши, неда тиширыу болгъаныны, жашагъан жерини эм паспортунда жазыула, СНИПС-ни эм ОМС номери, къачан бергенлерини кюню жазылады. Андан сора да, сертификатта билдириуле жазарга жерле бардыла:

- дарман салдырыуу эм коронавируска къажуу ревакцинацияны юсюнден, энчи информация арадан дарманны къачан салдыргъаныны, къаллай дарман этилгенини, къайда чыгъарылгъаныны, сериясыны эм медицина организацияны юсюнден;

- вакцинацияга къажуу дарманны салдырырга жарамагъаныны юсюнден медицина жазыула (аланы тюрлюлери, болжалы эм медицина жаны бла къаллай чекле салынганлары). Быйлай билдириуле сертификатта 2022 жылда 1 мартдан тебиреп кийрилликди;

- коронавирусну хатасындан къаллай аурудан ауругъаныны юсюнден (энчи информация ресурсда коронавирусдан ауругъанына журналда этилген жазыулары юсюнден номери, диагнозу къачан тохташдырылгъаны, не заманда иги болгъаны, медицина организацияны аты).

Сертификат Госуслуги порталда орус эм инглиз тилде тийишли билдириулени информация арага коронавирусну юсюнден кийиргенден сора, юч кюнню ичинде автомат халда къураллыкды эм QR-коду боллукъду.

Сертификат алышындырылса, анда алгъын болгъан жазыула сакъланадыла. Сертификатны МФЦ-да неда Госуслуги порталдан алырга боллукъду.

Бизни корр.

ЭРИШУ

«УЛЛУ ПЕРЕМЕНАДА» ХОРЛАГЪАНЛАГЪА – АЛГЪЫШЛА

Къабарты-Малкъар Республикадан тама-та класслада окугъан юч окуучу «Уллу перемена» деген Битеуроссей конкурсда хорлагъандыла. **Бечелланы Айдана** Нальчикни алтынчы школунда, **Амир Гоноков** бешинчи мектебинде окуйдула. **Жаболаны Ахмат** «Кюн шахар» Сабий чыгъармачылыкны академиясында билми алады. Битеуроссей эришюню финалына Къабарты-Малкъардан битеу да 10 окуучу чыкъгандыла, ала Нальчик эм Бахсан шахарладан, Чегем, Урван эм Эльбрус муниципал районланы битеулю билим берген учрежденияларыны окуучуларыдыла.

«Уллу перемена» конкурс тогузунчу эм

форманы проектиди. Финальны ачылыуу Халкъла аралы «Артек» сабий арада бардырылганды. Битеу къыралдан хорлагъанланы саны 600 болганды. Тамата класслага жюриогенлени саны, Къабарты-Малкъардан окуучуланы да къошуп, юч жюз эди, ала билимлерин ёсдюрюрге деп биришер миллион сом алгъандыла эм бийик билим берген учреждениялага кирге портфолиоарына къошакъ халда балла къошулгандыла.

Конкурсда хорлагъанланы Россейни Президентни Владимир Путин алгъышлагъанды: «Сиз ёрге чыгъар ючюн тийишли жолну этгенсиз, ийнама, сизни хар биргиз да

Бечелланы Айдана.

бирикирген шухъ командады, бир ниетли-лени керти жыйылыулары, хар бирин да даражасын чыгъаргъан, кеси кючлерине ийнанганларына онг берген, жашауларында энчи жолну тапханлага болулукъ этген жерди».

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Кокков** Инстаграмда кесини бетинде тамата класслада окугъанланы ата-аналарына, педагоглага эм юйретиучюлеге алгъыш сёзле айтханды, «сизни хайырыгыздан сыйлы хорламла болдурулгандыла». «Жюрегими теренинден бизни окуучуларыбызны «Уллу перемена» деген Битеуроссей конкурсда хорлагъанланы алгъышлайма». Школчулага уллу аперим!, - деп жазылады Казбек Кокковну эришюде хорлагъанлага этген алгъыш сёзюнде.

Жаболаны Ахмат.

Амир Гоноков.

он биринчи класслага жюриоген окуучулага деп къуралгъан «Россия-онгла берген къырал» деген президент плат-

тошюнгенине: «Уллу перемена»-къуручулага деп къуралгъан «Россия-онгла берген къырал» деген президент плат-

ПАРЛАМЕНТ

Электрон документлени хайырлануу ёседи

КъМР-ни Парламентини Председатели **Татьяна Егорова** законла чыгъаргъан органы президентимуну кенгешин бардырганды. Алай бла «правительстволу сагъатны» чеклеринде жыйылгъанла регионну экономиканы айнытыу министры **Рахайланы Борисни** «Къырал эм муниципал услугаланы тапдыруу жаны бла» докладына тынгылагъандыла.

Бюгонлюкде республикада жашагъанла минден артыкъ къырал эм муниципал жумушла тапдырыладыла. Аладан 500-зюсю Госуслуги порталны болушлугуу бла бериледи. Жумушланы 160 тюрлюсюн - толтуруучу эм муниципал органла, къалгъан 350 жумуш а МФЦ-лада тамамланадыла.

Министр билдиргенге кере, КъМР-ни Правительствосу энчи эс социал магъаналы жумушланы толтурууга бёледи. Алай бла быйыл сентябрьде аллай 93 жумушдан тизме къабыл этилгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Билим

Сабийликни жарыкъ муратлы айрыкамьнда

«Демография» миллет проектни бардырылууну хайырындан Эльбрус районда мектепге дерри билим берюу хар кимге да жетиширча жетишилди тамамланды. Белгилисича, быйыл Терс-Къолада орта школну мурдорунда жангы сабий сад ачылганды.

2 бет

Адабият ингир

Кюзге, къышха ушагъан шош, терен тизгинде

3 бет

Къайгырыу

«Бизни бёлюмбюз демократиялы низамга келишеди»

Жарсыуга, бизни миллетибизде ичгичилени бла наркоманланы багыу тере жокъду, алай сынау а кергюзтеди: аланы бир-бирлери наркотиксиз, ичгисиз жангы жашау башларга боладыла.

3 бет

Росгвардия

Эсгерюу тюбешюу

4 бет

Электрон документлени хайырлануу ёседі

Ахыры.
Аллы 1-чи бетдеди.

Толтуруучу власть органланы бла жер-жерли самоуправление органланы ишчи жерлерин РФ-ни Цифралы айнытуу, связь эм асламлы коммуникацияла министрствосуну сервислерини платформасына кёшоуу болганды. Дагыда ведомстволар аралы документ жюрютуоноу электрон халда ишлетюуге артык эс бёлүнгенди. Алай бла сентябрьге аллай жумушланы саны 2,5 миллионга жетгенди.

Докладчы билдиргенге кере, бюгонлюкде республикада МФЦ-ны 12 бөлүмю ишлейди. Алада 245 «терезе» барды. Дагыда 149-су удалённый халда эллилени жумушларын жалчытадыла. «МФЦ для бизнеса» деген эки бөлүм а «Россельхозбанк» Кабарты-Малкъяр-дагы филиалында эм «Банк Нальчик» банкда хайырлы ишлейдиле. 2012 жылда МФЦ-ны биринчи офиси ачылганлы тапдырылган жумушланы саны 4,5 миллионга жетгенди. Жети миллион адамдан а обращение болганды.

«Мени документлерим» деген аралада адамла 350 тюрлю кырал эм муниципал уюглана табаргга боллукудла. Тинтилени кезиуде ачык болганына кере, МФЦ-ны ишлерине гражданданы 98 проценти ыразыдыла. Дагыда бизни регион жумушланы электрон халда толтуруу жаны бла СКФО-да биринчи жерде болганын министр чертип айтханды. Докладдын бошай, ол күн сайын

бу жетишилени игилендируу жаны бла иш тохтаусуз бардырылганын билдиргенди. Ызы бла Татьяна Егорова министрге бир ненча соруу бергенди. Аладан бири жумушлары бла келген граждандыга кеси кезилерин саклап кыралла бир сиюериге тиюгени бла байламы болганды. Анга жууап бере, Рахайланы Борис бюгонлюкде граждандыга очередьде 15 минуттан аслам туюругга тиюмегенин айтханды. Жаланда бир тюрлю сакланмаган болум чыгып кыалса, ол кезиуде бир кесек кечигире боладыла.

Дагыда Татьяна Борисовна, ЕСМА-да регистрацины этгенлени саны ити да кеп болганын эслеп, гражданданы толусунлай ол низамгга ётдюрюр мурат

болганын кыалганын сорганды. КМР-ни Парламентини Билми беруу, илму эм жаш тёлуюну ишлери жаны бла комитетини председатели Нина Емузова МФЦ-ны тийресиnde машинала кеп нек жийылганыларын сураганды.

«Ол алайгга жийылганла электрон халда регистрацины ётмеген 8 проценти диле?» деп сорганды Нина Гузюровна.

МФЦ-ны таматасы Аслан Афанов айтханды кере, ол болум асламында биринчи регистрация этиу бла байламы болады. Депутатла дагыда Госуслуги порталгга киберакаланы юсюндөн, узак элдеде «терезеле» ачыуу эм бир кыууум справкаланы беруу бла бай-

ламлы чырмаулагга эс бёлгөндиле. Битеу айтылган затла бла байламы эсгертилеу этилип, тийишли структуралагга ашырылгандыла. Парламентарийле кезиуло жийилууну 30 ноябрьде бардырыгга деп тохташандыла.

Жийилууну ахырында Промишленность, транспорт, связь эм жол молк жаны бла комитетини председатели Байдаланы Салих Парламентини президиумуну «Об обеспечении услуг связи по передаче данных и Интернет на территории КБР» оноу бла шагырей этгенди.

КМР-ни Парламентини пресс-служба.

БАШЛАМЧЫЛЫКЪ

Агачла сакланырча

«Экология» миллет проектни чеклеринде Кабарты-Малкъярда «Агачны саклайлык» деген акция бардырылып башлаганды. Бу юкнде анга республиканы Правительство-суну Председатели Мусукланы Алий, табийгат байлыкча эмда экология министр Шауаланы Илияс, ЮФО-да Агач молк департаментини келечиси Алан Булконов, ветеранданы «Аскер шүөлүк» Битеуроссей жамауат организацияларын КМР-де бөлуюноу келечиси Александр Сотников кыатышхандыла. Бирселе бирге ала Нальчикде Хорламын майданында 250 теректик орнатхандыла, ол санда кюйроч, кызыл эмен, юрге эм кюз. Аланы республиканы агач питомниги бергенди, деп билдиргенди Табийгат байлыкча эмда экология министрстводан.

Мусукланы Алий бу акция жа-

ланда Нальчикде угъай, саулай республикада бардырылганын белгилегенди: «Бюгон биз терекчилени жарым гектарда орнатханды. Жыл сайын битеу республикада агачланы санын 140 гектарга кёбейтебиз. Алай баш умутубуз а тереклени санына кёшоулу барырча этергенди.

«Жерин ёпкелерин» сакларга сие эсек, алай этерге борчлубуз. Аны себепли быллай акцияланы мындан арысында да бардыра туюругга умутлубуз». Шауаланы Илияс акциягга КМР-ни Правительство тухучулык этгенин чертгенди. «Республикада 421 минг терек орнатылганды. Аланы санына кыошулуп барады деп, ышангылы айтырмга боллукдуу. Хау, ол тиюп неда кырылып бир кесеги тас болады, алай жангыдан орнатылган терекчилени саны уа аны артыгы бла толтурады», - дегенди.

Битеуроссей акцияны «Эсертироноу бахчасы» волонтер организация кураганды, ол ючюноу жыл бардырылады. Аны чеклеринде Россейни регионларында 80 миллиондан артык терек орнатылганды. Бу жумушуну республикада координатору сагынгылан министрстводан. Ол аны ноябрь ахырына дери бардырылгыды, кеси да битеу муниципалитет-

леде ётерикди. Министерстводан билдиргенлерине кере, «Агачланы саклау» федерал проектни чеклеринде тийишли жумушланы тамаларгга деп республикагга бийыл 31 миллион сом берилгенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат
хазырлаганды.

БИЛИМ

Сабийликти жарык муратлы айрыкамында

«Демография» миллет проектни бардырылууну хайырындан Элбрус районда мектепте дери билим беруу хар кимге да жетиширча жетишилми тамаланды. Белгиланча, бийыл Терс-Кюлда орта школну мурдорунда жангы сабий сад ачылганды. Шёндюго излемлеге келишкен школгга дери билим берген тийишли махкеме мында эрттеден бери саклана эди. Алгын ол аллай учрежденигга деп келиширилген адамла жашаган юдде орналып эди. Алай бла анга «Мурат» деп атаганылары да сейир табылды.

Сабийликти ююу бийылгы окъуу жыл башланган юкнде биринчи сохтарланы эшклерин ачханды. Ол кеси да бек ариуду, босагысындан атлаганылары уа кезлерин отууланы жарыкчылыктары, оборудование эм башка керекли затла кыуундырадыла. Мында сабийлени юйретирге, окутургга эм аланы саулукчыларын кючлендирирге битеу амалла куураландыла.

Школгга дери билим берген махкеме кырык жерге деп кууралганды, мында турганчыкчыланы жыл санлары жыл бла жарымдан жети жылгга дериди. Сёзсюз, сабийлени хар кыуууну кеслерини немаллары, окъутуу-юйретуу программалары барды. Кюн иги болса, таза хауугга чыгып солуу а борчлуду. Минги таны тийресиnde хауа уа тазады, назы агачны эм кыарлы таулану ариу ийилеринден толуп.

Бусагыттагы болумлада жашуу школгга дери жыл сандагы сабийлени юйретуе эм окъутуугга жангы кёздөн кыарауну излейди, - дейди тамата юйретуочю Моллапаны Зарета. - Ол а педагогу усталык даражасына бийгирек излемлени куурайды. «Шёндюго сабийге - шёндюго юйретуочю» - ол бюгонюно кюнюно чакырыууду. Ол школгга дери сабийлик кезиуну толурак эм тюрюнюлюрек этеди.

Бизни сабий садда сынамы эм жаш специалистден эм ишчиледен кыурал-

ган кыууу барды. Аланы араларында юйретуочюле Эфендиланы Мадина, Эндрейланы Ламия, Кульчаланы Марина, кичи юйретуочюле Екатерина Дутченко, Байдаланы Анна, устаз-логопед Аккайлары Зайнаф. Сабийлени саулукчыларына медестра Хапаланы Джамила кыарайды, татылуу ашланы Апсуаланы Любовь хазырлайды. Мюлкге Байдаланы Омар жуууалды. Бизни барыбызны да сабийге айнырча тийишли болумла кыурау, аланы саулукчыларын саклау, жашауларыны кюркчуусулукчыларын жалчытуу дегенча борчла бирикдиредила.

Школгга дери билим берген бёлуюно иши терс кюл орта школну директору Залиханланы Лейланы, ата-ана кыуууну болушлукчылары бла да кыуралады. Бу

затла бары да бюгонлюкде окъуна эсепле берип башлагандыла: сабийле жангы жерге терк юйренгендиле, талай билим беруу проект жарашдырылганды эм бардырылады. Шёндюголю цифралы технологияла тири хайырланыладыла, ёсюп келгенлени школну аллында хазырлаугга энчи эс бурулады.

Андан сора да, мында поликультурали эм художестволу-эстетика билим берууге да кыошулгандыла. Сабийле «23-ю номерли сабий сад» МБДОУ ЦРР (Орёл шахар) бла бирге регионла аралы «Элбрус тийресиnde алтын

кюз» проект-эриууге кыатышхандыла. - Гитчелени билимлери школда жетишил-лерини мурдору болганын сынама кёргозтеди, - дейди Зарета Мустафаевна. - Сабийлени ол билими «чыгыра» эм кеслери алларына хайырлана билдирге юйретуу бек магыналды. Олду Школгга дери билим берууно федерал кырал билим беруу стандартын бардырыуу кыыматылы бёлуюно.

Бюгонлюкде юйретуочю-толтуруучу угъай, жангы халлы юйретуочю-тинтиучю илзенеди, ол жангы технологияланы, ол санда оюн педагогика халлы амалланы, ИКТ-технологияланы эм башчаланы билдирге керекди. Аны себепли юйретуочюлени профессионал усталыкчыларын кётюрюуге энчи эс бурабыз. Коллективибиз иш кёлюдо эм, сёзсюз, педагоглары энчи айнууларына амалла бардыла. Бизге школгга дери билим берууно федерал кырал билим беруу университети «Рыбакон Фонд» - бла байламлыкча жюрютюрге онг чыктыгыдыла. Аллай предложение келгенди, анга кыарай турабыз.

Терс-Кюлда махкеме Россей Федерацияны Жарыкчыландыруу министрствосуну «2021. Шёндюголю сабий садла» деген алчы журналды энчи учурденигача, «Эм билик-тау жерде орналган сабий сад» деген даража бла, киргенди.

Анатлий ТЕМИРОВ.

Документле

Отлукъ-энергетика комплексни ишинде жарсытхан соруулагга кыарау жаны бла ведомстволар аралы ишчи кыуууну кыабыл кёрюуну юсюндөн Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысыны БУЙРУГУУ

1. Отлукъ-энергетика комплексни ишинде жарсытхан соруулагга кыарау жаны бла ведомстволар аралы кёргозтолген ишчи кыуууну кыабыл кёрюрге.
2. «Отлукъ-энергетика комплексни ишинде жарсытхан соруулагга кыарау жаны бла ведом-

стволар аралы ишчи кыуууну кыабыл кёрюуну юсюндөн» Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысыны 2019 жылда 4 мартда чыгарылган 23-РГ номерли буйругун кючюн тас этгенге санаргга.

Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысы
Нальчик шахар, 2021 жыл 8 ноябрь, №154-РГ

К. КОКОВ

Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысыны 2021 жылда 8 ноябрьде чыгарылган 154-РГ номерли буйругуу бла кыабыл кёрюлгенди

Отлукъ-энергетика комплексни ишинде жарсытхан соруулагга кыарау жаны бла ведомстволар аралы ишчи кыуууну КУРАЛУУУ

Кокос К.В. - Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысы (ведомстволар аралы ишчи кыуууну таматасы)
Кунижев М.А. - Кабарты-Малкъяр Республиканы Правительствосуну Председателин биринчи орунбасары (ведомстволар аралы ишчи кыуууну таматасы орунбасары)
Азубеков М.Т. - Элбрус муниципал районну жер-жерли администрациясыны таматасы орунбасары (ыразылыгына кере)
Акежев М.М. - Урван муниципал районну жер-жерли администрациясыны таматасы орунбасары (ыразылыгына кере)
Альтудов З.В. - Лескен муниципал районну жер-жерли администрациясыны таматасы орунбасары (ыразылыгына кере)
Ахохов Т.Б. - Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны таматасы (ыразылыгына кере)

Карданов Н.М. - Бахсан шахар округну жер-жерли администрациясыны таматасы орунбасары (ыразылыгына кере)
Кожухов К.В. - Май муниципал районну жер-жерли администрациясыны таматасы орунбасары (ыразылыгына кере)
Котченко Р.А. - Кабарты-Малкъяр Республиканы кырулуш эм жашуу журт-коммунал мюлкюно министрини орунбасары (ведомстволар аралы ишчи кыуууну секретары)
Кочергин Д.А. - Прохладна шахар округну жер-жерли администрациясыны таматасы биринчи орунбасары (ыразылыгына кере)
Кумахова А.В. - Федерал антимонопольный службаны Кабарты-Малкъяр Республикада Управлениасыны таматасы орунбасары (ыразылыгына кере)

Ахубеков Ш.А. - Кабарты-Малкъяр Республиканы промишленность, энергетика эм сатыу-алуу министри
Бабаланы А.М. - Россей Федерацияны Следствие комитетини Кабарты-Малкъяр Республикада следствие управлениясыны таматасы орунбасары (ыразылыгына кере)
Башийланы М.А. - Черек муниципал районну жер-жерли администрациясыны таматасы орунбасарыны кырулушуну толтурган (ыразылыгына кере)
Безникова И.С. - Чекленген жууапылыгы болган «Газпром межрегион газ Нальчик» биригиуно экономика эм финансла жаны бла генеральнй директоруну орунбасары (ыразылыгына кере)

Максимов М.Е. - Россей Федерацияны Кыоркыуусулук федерал службасыны Кабарты-Малкъяр Республикада Управлениасыны таматасыны орунбасары (ыразылыгына кере)

Бербеков А.Х. - Кабарты-Малкъяр Республиканы кырулуш эм жашуу журт-коммунал министри
Бифов Б.Х. - Экологиялы, технологический эм атом надзорлук жаны бла федерал службаны Кавказ управлениясыны таматасыны орунбасары (ыразылыгына кере)

Макушев А.А. - Кабарты-Малкъяр Республиканы Тарифле эм жашуу журтлагга кыараган кырал комитетини таматасыны кырулушуну толтурган

Винджиев Р.Х. - Зольск муниципал районну жер-жерли администрациясыны таматасыны орунбасары (ыразылыгына кере)
Губачиков А.Ю. - Федерал налог службаны Кабарты-Малкъяр Республикада Управлениасыны таматасы (ыразылыгына кере)
Кавкаева Л.Э. - Хайырлануучуланы эркинликлерин эм адамны ырахатлыгын саклаугга кыараган федерал службаны Кабарты-Малкъяр Республикада Управлениасыны санитар надзорлук этген бёлуюно таматасы (ыразылыгына кере)
Кыалабекланы А.М. - Кабарты-Малкъяр Республиканы финансла министрени орунбасары

Макушев А.А. - Кабарты-Малкъяр Республиканы Тарифле эм жашуу журтлагга кыараган кырал комитетини таматасыны кырулушуну толтурган
Ойтов А.З. - Бахсан муниципал районну жер-жерли администрациясыны таматасы орунбасарыны кырулушуну толтурган (ыразылыгына кере)
Оразаев А.Х. - Терк муниципал районну жер-жерли администрациясыны таматасыны орунбасары (ыразылыгына кере)

Павлов В.П. - Кабарты-Малкъяр Республикада ич ишле министр (ыразылыгына кере)
Псуноков Т.А. - Чегем муниципал районну жер-жерли администрациясыны таматасыны орунбасары (ыразылыгына кере)
Сысоенков А.В. - Кабарты-Малкъяр Республиканы прокуроруну биринчи орунбасары (ыразылыгына кере)

Утжеев Ш.Б. - Федерал казначействону Кабарты-Малкъяр Республикада Управлениасыны таматасы (ыразылыгына кере)

Шетов А.М. - Прохладна муниципал районну жер-жерли администрациясыны таматасыны орунбасары (ыразылыгына кере)
Эфендиланы О.А. - Суд приставланы федерал службасыны Кабарты-Малкъяр Республикада Управлениасыны таматасыны орунбасары (ыразылыгына кере)
Яганов А.А. - директоруну биринчи орунбасары - «Россети Шимал Кавказ» публичнй акционер обществуно филиалы - «Каббалкэнегроу» тамата инженерни (ыразылыгына кере).

Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысыны жаш алимлеге илму эм инновацияла жаны бла премиясыны лауреатыны сыйлы белгисини, анга удостоверенияны эм Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысыны жаш алимлеге илму эм инновацияла жаны бла саугасыны лауреатыны дипломуну юсюндөн

Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысыны БУЙРУГУУ

«Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысыны жаш алимлеге илму эм инновацияла жаны бла премиясыны юсюндөн» Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысыны 2020 жылда 2 декабрьде чыгарылган 158-УГ номерли Указыны 5-чи пунктуна тийишлиликде:
1. Кёргозтолгенлени кыабыл кёрюрге:
Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысыны жаш алимлеге илму эм инновацияла жаны бла премиясыны лауреатыны сыйлы белгисини суратлауу эм суратын;

премиясыны лауреатыны сыйлы белгисине удостоверенияны бланкыны эм Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысыны жаш алимлеге илму эм инновацияла жаны бла премиясыны лауреатыны дипломуну суратлаууну.

Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысыны жаш алимлеге илму эм инновацияла жаны бла премиясыны лауреатыны сыйлы белгисини суратлауу эм суратын.
Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысыны жаш алимлеге илму эм инновацияла жаны бла

Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысыны жаш алимлеге илму эм инновацияла жаны бла премиясыны лауреатыны дипломуну суратлаууну.

Кабарты-Малкъяр Республиканы Башчысы
Нальчик шахар, 2021 жыл 8 ноябрь, №155-РГ

К. КОКОВ

МАДАР

Тапландырылган болумла

«Тап шахар болум кыурау» миллет проектни чеклеринде Нальчик шахар округда энтта да бир жамауат тийре кууралганды. Муниципалитетни жер-жерли администрациясындан билдиргенлерича, Идаров атлы эмда Тырнуаууз орамланы мюйюшюнде жангы сквер хазыр болганды.

Аны жарашдырганда алайда ёсген тереклени жерлеринде кыойгандыла, дагыда назы терекчикле эмда юлкюле орнатхандыла. Андан сора да, жаяу жюрюнгөнгө долчукыла ишлегендиле, шинтикле бла кир-кичлик жаярча орунла орнатхандыла, бордюрунны да алышхандыла. Кече уа тийре чыракыла бла жарытылады.

Бизни корр.

АДАБИЯТ ИНГИР

Кюзге, кышха ушагъан шoш, тeрен тизгинле

Любаны назмуларын окумагъан, билмеген таулуну тапхан кыйынды, ол бек эрттегили, ариу ана тилибизде кюзге, кышха ушагъан, шoш, мудах, тeрен магъаналы назмула жазды, ала ёмирюк, ёлюсюз болгъанлары барыбызга да баямды.

Поэтесса Тырнауузда биринчи номерли гимназияда ишлейди, баш иеси Жаболаны Руслан бла

Ахматланы Люба.

Атмырзаланы Жанна.

Бу кюнледе Тырнаууз шахарда фахмулу поэтесса Ахматланы Любаны юбилей ингири болгъанды. Ары республиканы шахарларын, районларын да адамла жыйылгандыла.

жаш ёсдоргенди: Шамил медицина факультети бошаганды, стоматологду. Люба не махтау, не кылуукъ, не саугъала излеген адам туюлду, шендиге дери да чыгъармачылык ингирилерин къурайбыз дегенлеге эркинлик бермей турганды. Алай бу жол Элбрус районну башчысы Сотталаны Къурман поэтессаны юбилейин белгилерге оноу этгенди. Байрам баргъан кезиуде кеси да келгенле бла олтурганды.

Ызы бла сахнага чыгып, Люба малкъар поэзияны айнууна салгъан кыйыны ючюн жюрек ыразылыгын билдиргенди. Дагъыда Сотталаны Къурман поэтессаны жашаудан замансыз кетген атасы Ахматланы Чепелеуно сагыннганды, андан кёп затха юйреннгенин айтханды. Алай, Аллаха шукур, Любаны анасы – Байдаланы Таукъ-ананы кызы Лейла сауду, ол юбилей ингириде да келген эди. Сотта улу Къурман Лейлягъа юлголю кызы ёсдоргени ючюн ыспаз этгенди эм полле саугъалаганды.

Башха селешгенле да Чепелеу жаланда кырк эки жыл жашагъанлыкыга, Элбрус районда туризмни айнууна уллу кыйын салгъанын чертгенди, адамлыгын, огурулулугун а биюген да халкь унутмайды. Чепелеу кызы назмула жазгъанына бек къууана эди, ол суратлау литератараны тeрен билген, кюн сайын окугъан адам болганды. Любаны «Шыйы атам» назмусун Жанатайланы Азизат окугъанында, поэт Табакъсойланы Мухтар жиял кългъан эди. «Люба бу назмудан сора бир зат жазмаса окууна, аты маданиятта ёмюрге кълалыкъ эди», - дегенди ол.

Любаны хар назмусу багъалы ташха ушайды. Атмырзаланы Жанна «Кюз арты» деген назмуну моноспектакльга окугъанды. Не сейир, хар сахнага чыккъан адам Любаны поэзиясын башха тюрлю окугъанын кергозгенди. Окуучуланы кеслерини энчи кез къларлары барды аны чыгъармачылыгына. Къулий Къайсын атлы Малкъар драма театры ар-

тисткасы Мамайланы Фатима хар назмусун жырча эшитгенди, аланы кеси, Гергьокъланы Халимат бла Мызыланы Аубекер жырлагъанды. Ингири бардыргъан Гузйила Дженнет а, «Эсиме тюшесе» деген назмугъа музыка жазганды эм жырны кеси айтханды. Башха жырчыла да къонакъланы къуу-

Онгдан солга: Сотталаны Къурман бла Додулан Аскер.

Тамара.

«Элбрус» китап басманы малкъар ёлюсюно редактору Табакъсойланы Мухтар: «Люба, тилейме, жаз, китап басмагъа келтир жазмаларынгы, сени чыгъармаларынгы басмаларгъа не заманда

андыргъандыла. Сёзсюз, алыкъа аны поэзиясы кёлпени кёллендирликди музыка жазаргъа. Назмула...назмугъа...назмугъа... Къалай алаят окуу эдиле аланы юбилей ингириде! Биттирлану Расул, Юлия Пархоменко, Гузйиланы Дженнет, Атмырзаланы Жанна, Жаппуланы Расул, Жанатайланы Азизат – хар бири тизгинлени жореклеринден ётдюроп айтхандыла. Жырчыла да байрамга энчи къуат бергендиле.

Фахмулу назмуучуна КъМР-ни Журналистлерини Биригуюно прaвeленини башчысы Шшауаланы Разият ачыкъ жорегинден алгышлагъанды эм аны Россейни Журналистлерини биригуюне алгъанларын айтханды. Энди ол жаланда жазычулары угъай, бизини дулла кълегабызды. Филология илмулары доктору Биттирлану Тамара у назмуучуна университетде устазы болгъанды. «Устаз сохтасына хурмет этеди биюген», - дегенди

да хазырбыз!» - деп, сёз бергенди. «Минги-тау» журналы баш редактору Додулан Аскер а аны Къулий Къайсын атлы майдал бла саугъалагъанды. Шендиге дери поэтесса чыгъармачылык ишде бийик жетишимлери ючюн Отарланы Керимни, Кърымшаухаланы Исламны эм «М.Ю.Лермонтовка 200 жыл» деген майдаллагъа тийишли болгъанды.

Пандемияны кезиунде быллай сейирлик къууанч къурагъан тынч болмагъанын барыбыз да ангъалайбыз. Элбрус районну Кулътуу управленисы, аны башчысы Толгъурланы Джаннет, бек огурулу иш этгенди, барыбызны да къууандыргъанды. Сау болсунла байрамга кыйын салгъанла! «Заман» газетини редакциясында ишлегенле да Ахматланы Любаны ачыкъ жюректен алгышлайдыла.

БАЙСИЛАНЫ Марзият.

ИГИЛЕНДИРИУ

Шахарны курорт тийреси жангыртылады

БАХЧАЛА

Арт жыллада Нальчикни игилендириу эм айбатландырыу жаны бла ишле кыстау бардырылдыла. Быйыл да бир къауум частокга тынгылы ремонт этиледи. Ол санда бу кюнледе шахарны курорт тийреси «1000 атлауучу» саулукуну кючлеу жолуккъуну эм Нальчик сууну жети километр чакълы жагъасын тапландырып кирешедиле. Ишлени саулай келир жайны ахырына, Къабарты-Малкъарны 100-жыллыгына бошар мураттыдыла.

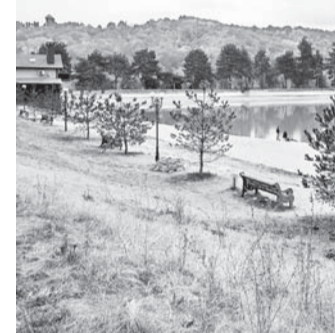
Аны бла бирге айтылгъан кезиуде «Набережная 100-летия» проектни чеклеринде «Бирлик», «Мамырылык», «Келишулюк» аллеяла да жангыртыллыкыдыла. Объектледе жаяу жюрюгенлеге, аякъ машиналада баргъанлагъа жолуккъула

советлинирикти. Ишлени кезиунде алайда ёсген агъачха бир тюрлю хата жетерик туюлду.

ВЕЛОСИПЕДЛЕНИ БЛА МАШИНАЛАНЫ ЖЮРИУЛЕРИ
Шахар болумну игилендириуде велосипед жоллагъа

оламла да жангыртыллыкыдыла. Ол санда коммуникацияла, тротурла, чыпынлы чыракъла эм башха затла да игилендирилликдиле.

«1000 атлауучу» саулукуну кючлеу жолуккъу курорт тийреде орналгъан, Союзну заманында бери жамауат тири хайырланган объектди. Аны баш сылтауларындан бири ол ара солуу паркны эм санаториялагъа жуукъда орналгъанынданды. Кизилвакада жолуккъуну тегерегинде алаят кийик табигъаты келгенин кёллендирмей кыймайды.

Аны ючюн болур, жамауатны иги кесеги къл кетюрюп «Арт-зал "Платформа"» Кизилвакада жолуккъуну тегерегинде алаят кийик табигъаты келгенин кёллендирмей кыймайды.

«Аны ючюн болур, жамауатны иги кесеги къл кетюрюп «Арт-зал "Платформа"» Кизилвакада жолуккъуну тегерегинде алаят кийик табигъаты келгенин кёллендирмей кыймайды.

танг къошула барады. Бусагъатда аланы бир къауум орамда керюрге болуккъула, ол санда Шогенчук, Кануков эм Марко Вовчокда да. Келир заманда уа Ленин проспектедде эм Малкъар орамда да салынырыкъдыла. Алай бла аякъ машиналада баргъанлагъа беш километр чакълы тегерек баргъан, кюркууусуз жол салынырыкъды.

Быллай башламчылыкы

ишленириктиде эм спорт бла киреширча майданла къраллыкыдыла. Бусагъатда тийишли жумушланы башларча экспертиза этиле турды.

«Курорт тийреде «набережная зонада» игилендириу ишле былыр башлангандыла. Болсада алыкъа этилик жумушла бардыла – буруула тартыргъа эм велосипед жолуккъула салыргъа тийишлиди. Аслам эс Кешо-

векла Кануков орамланы арасында жерни тапландырыула бурлулуккъу. Аны чеклеринде темир буруула, велосипед жолуккъула, чыпынлы чыракъла, шинтикле, кир-кипчик атарча орунла салынырыкъдыла. Аны бла бирге, ахча жетесе, набережнаяга гара суу тартып, адамла ичерча кракла салынырыкъдыла,- дегендиле мэррияда.

Андан сора да, Ленин атлы проспектедде Пионерлени юреси бла Абахзия майданыны арасында "Жюзжыллыкны" сквери ишлендирикди. Бусагъатда аны проекти жарашдырыла турды. Мында шинтиклери эм чыпынлы чыракълары бла жаяу жюрюгенлеге жолуккъула салынырыкъдыла. Аны бла бирге жюзжыллыкны белгилерча эсертме неда башха архитектура формада

лагъа нальчикчили атында кюн сайын ыразылыкыла айтылдыла. Бу жаны бла жамауат тири кытышчыра «Арт-зал "Платформа"» шахарны айнытуу институт да уллу кыйын салады. Мындан арысында да велосипед кенг хайырлангыча мадар этиликди. Къулий улу, Киров эм Головки орамлада да энчи жолуккъула къраллыкыдыла. Келир заманда уа Кенжеден Горныйге велосипед бла барырга инфраструктура жарашдырыллыкыдыла. Алай бла жуукъ заманда Нальчик велосипедчилени шахары болургъа ушайды.

Болсада аслам эс, хар заманда, машина жолланы игилендириуде бурулады. Ишлендириу тынгылы ремонт Шогенчук атлы проспектедде этиледи. Келир жылда уа Ленин бла Къулий улу атлы

ков бла Кануков орамланы арасында жерни тапландырыула бурлулуккъу. Аны чеклеринде темир буруула, велосипед жолуккъула, чыпынлы чыракъла, шинтикле, кир-кипчик атарча орунла салынырыкъдыла. Аны бла бирге, ахча жетесе, набережнаяга гара суу тартып, адамла ичерча кракла салынырыкъдыла,- дегендиле мэррияда.

Андан сора да, Ленин атлы проспектедде Пионерлени юреси бла Абахзия майданыны арасында "Жюзжыллыкны" сквери ишлендирикди. Бусагъатда аны проекти жарашдырыла турды. Мында шинтиклери эм чыпынлы чыракълары бла жаяу жюрюгенлеге жолуккъула салынырыкъдыла. Аны бла бирге жюзжыллыкны белгилерча эсертме неда башха архитектура формада

ДАТА
Россейни Президенти Владимир Путин алгъаракъла 2022 жылда Къабарты-Малкъарны 100-жыллыгын белгилерча буйруккъгъа къл салгъан эди. Алай бла байрамланы асламысы келир жыл сентябрьде ётерикдиле. Программага кёре, КъМР-ни Маданият конлери Москвада да бардырыллыкыдыла, ол санда концертле, битеросей илму конференцияла, туризм фестивалы, жаш телю этнография форумла эм башхала да.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

АКЦИЯ

Къырал жумушланы — женгил эмда терк

Черек районда жоллада эмда адамла асламыракъ жыйылычу жердеде «Госулуги — проше чэм кажетсы» акция бардырылганды алгъаракъда. Аны чеклеринде автоинспекторла бла бирге къонакыла эмда районда жашагъанлагъа МВД-ны ол муниципалитетде ёлюсюно Жамауат советини башчысы Уналаны Виктор да селешгенди.

Акцианы къррагъанла къырал автоинспекцианы иши бла байламлы жумушланы Бирикген порталда тамамлагъан женгил болгъаны юсонден хапарлагъандыла. Аны бла бирге ол заманы, ахчаны да аягъанын чертгендиле. Полициячыла айтханларыча, Къырал жумушланы бирик-

ген порталында водитель удостоверение алыргъа неда алышындырырга заявление берирге, транспорт средствуно регистрациясын этерге, жумушланы багъасын 30 проценте, тазирлени уа экиден бирине учуз телер-

ге боллугун билдиргендиле. Акцияга кытышханлары барына да полициячыла ахырында тийишли ангълануу билдириуде юлешгендиле.

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.

КЪАЙГЪЫРЫУ

«Бизни ёлёмюбюз демократиялы нызамгъа келишеди»

Жарсыугъа, бизни миллетибизде ичгичилени бла наркоманланы багъуу тёре жокъду, алай сынау а кергозтеди: аланы бир-бирлери наркотиксыз, ичгисиз жангы жашау башларгъа боладыла. «Заман» газетни бетлеринде наркоманияга кжауха материалла терк-терк басманлагъандыла, нек дегенде ол бюгонлюкте бек кыйын проблемаладан бириди. Биюген бизни ушакъ нёгерибиз КъМР-ни наркотициперини алтынчы ёлёмюню (кюндюз стационарны) башчысы Шунгарланы Мадинады.

рин бошлап тургъанлагъа болушургъа бек кыйынды, ала ишлерин да тас этип, юйюрлерин да чачып бошагъандыла. Алыкъа ишге жюрюген эм юйюнден таймагъан, жуукъулары бла байламлыкъларын тас этмеген адам артка къайтыргъа, тюзелирге болады. Жашау бек сейирлик затды, мардалагъа сыйынмайды, бир-бирде жыйырма жыл наркотикке бла хайырланган адамла кеслерин кългъа жыйып, аман кылыкларын кююп, юй-кюн болуп да къаладыла.

Ичгичиле бла наркоманланы араларында тиширыула да аз болмазла? -Бардыла. Ушакъ сабийлери болгъанлагъа кюндюзго стационар бек келишеди. Ала кюндюз багъылып, ингирде уа юйлерине барып, балаларына къарайдыла. Хар бирини да болушургъа хазыр болуп тургъан ынналары-аппалары жокъду. Дагъыда бизге аурууларын букъдургъан жаш адамла келедиле. Бизде жашырын багъылыргъа он барды. Саузула эрттенликде келип, капельницаларын, уколларын этдирип кетедиле. Тюшден

сора юйюнде тургъаннар наркологида багъылгъанын не кынушуу, не жуукъу-тенги биллик туюлду. -**Ёлёмюде аш-суу, дарманла бла болум къалайды?** -Барысы да хахъсыздыла. -**Аурууларын оздурмай келемдиле саусула?** -Угъай. Энци белгилеп айтыргъа сюеме: тау элдеден келгенле аурууларын оздуруп боладыла. Бизде адамла ичин неда наркотикке бла хайырланып башасала, бу бузулду, энди тюзеллик туюлду деп, ахулары андан кълп жуулп къоядыла. Терс этедиле. Хау, наркоманиядан, ичгичиликтен багъылып сау болуп кългъанла аздыла, алай ала бардыла. Аны себепли саусуу кеси да, жуукъу-тенги да киреш бардырырга борчлудула.

Ауруууму хорлайлыккъа деп толусунлай ийнанганла саппа-сау болуп кългъанларына шагъатлабыз. Жарыкъ умутуну бир заманда да тас этерге жарамайды. Бир-бир ата-анала, сабийлери ичгиге неда наркотикке берилгенлерин керюп, титирейдиле, балаларындан кёллери къачып, анга ёпкелеп, бир зат да этмей, аны багъаргъа

да кирешмей, заманларын бошуна оздурдыла. Наркомания бла ичгичилик, тюз башха ауруулача, багъылгъан этедиле, аны унутургъа жарамайды. Хорлайласа да ауруун саусуу, бир талай ай ремиссия аман туюлду. Кюн сайын ичин, юй бийчесин туюп, сабийлерини жюреклерин кыйнап тургъан адам жети-сегиз ай адам сыфатда турса багъуудан сора, ол аманмыды?

Сизде багъылыр ючюн, не кыагытла керекдиле? -Саусуу, жашагъан жеринде поликлиникагъа барып, терапевтден бизге направлени алыргъа керекди. Ол бек осал халда болса, биз аны реанимациягъа жиберибиз, аурууларын оздургъанлары толу сутка ишлеген ёлёмюде тохтатдырыбиз, женгилерек саусула уа бизни ёлёмюде къаладыла.

Дарман багъуудан сора, башха тюрлю болушукъ этемиз? -Хар саусуу бла психотерапевт ишлейди. Ол аланы аз да жюрек кыйынлары болгъанлай, аракъыгъа, наркотикке узалмазгъа юйретеди. Наркоманланы бла ичгичи-

-Кёп наркоман наркотицисперде багъылыргъа унамайды, анда саусуз тутмакчыла тургъаны ючюн.

«Хау, багъынуу заманы бошалгъынчы, ала бир сагъатха юйлерине барыргъа угъай да, больницаны арбазына окуна чыкъмайдыла. Алай кытылыкны сылтау барды: врачланы кёллеринден ычынганлай, ичгичиле аракы излейдиле, наркоманла уа - наркотикке.

Алай бизни ёлёмюбюзде уа саусуз кюндюз битеу процедураланы ётюп, кече юйюне бараллыккъды. Кёле анга бек бюсорейдиле, юйюрлеринден айырылмагъанларына къуунадыла. Багъынуу кезиунде жуукъ адамлары аланы кёллендирдиле. Жарсыугъа, бир-бирде уа башха тюрлю да болады: наркоман тенглерине тубейди, сора бизни багъынуубузу магнасы болмай къалады. Сау болама, жангы жашау башлайма деген бек алгъа аман кылыкты тенглеринден айырылыргъа керекди.

Сагъынылгъан кылыккъа тюзелген адам тийишли жашаугъа къайталамыды?

-Бизни ёлёмюбюз демократия нызамлагъа келишеди: наркоманиядан кыйналгъан адамны сайлау болурга керекди, ол, кюндюз багъылып, ингирде юйюне барыргъа сюе эсе, аны аллай амалы болургъа тийишлиди.

Аз заманы ичген неда наркотикке бла хайырланган, терс жолда биринчи атламларын этгенле эрттен бери, жыла бла бу аман кылыккъланы ызларындан болгъанла бла бирге багъылсала игимиди?

-Угъай. Биринчи атламла эте, тюз бусагъатда ашха тургъанлары кутхарырга тынчыракъды, алыкъа ала ол дунягъа батылмагъандыла. Он-жыйырма жыл келсе-

